

ПОЛИТИЧКИТЕ ПАРТИИ СО МЕЃУСЕБНИ ОБВИНУВАЊА ЗА НЕЛЕГАЛНАТА ТРГОВИЈА СО ЦИГАРИ

Според најновото (за 2005 година) истражување за застапеноста на шверцувани цигари на македонскиот пазар, организирано и спроведено од страна на компанијата "Бритиш американ тобако - БАТ", еден од најголемите светски производители на цигари, шверцот на цигари во земјава изнесува 6 отсто. Оваа мултинационална компанија ваквото истражување го има направено и за други земји и

"Поради ова сметам дека ваквото истражување може да даде вистински одговор за застапеноста на шверцот со цигари во Македонија, зашто во спротивно сè друго се само голи обвинувања, кои се без никакви анализи и служат исклучително за меѓусебни препукувања на одделни политички групации, особено во овој предизборен период", вели Ветеровски.

ПРЕД ИЗБОРИ ШВЕРЦ - ПО ИЗБОРИ МОЛК!

е за нејзини потреби, а истото официјално им е ставено на располагање на државните органи во Македонија.

Според Златко Ветеровски, советник на директорот на Царинската управа, оваа бројка е единствениот релевантен и прецизен податок за стапката на застапеност на шверцувани цигари во Македонија. Станува збор за исклучително скапа студија, која е направена според сите критериуми и која е спроведена на целата територија на Македонија. Користен е принципот за репрезентативен примерок, при што се анализирани голем број општини, според број на жители, етничка припадност, социјален статус и сл. и тоа на најфреквентните места.

Пишува:
Арсен КОЛЕВСКИ

Во Царинската управа велат дека како што ќе се приближува терминот за избори, така обвинувањата ќе се множат како печурки по дожд. Исто вакво нешто се случува пред секои избори, така што и овие не се исклучок. Од таму се со следниот став - ако некој тврди дека има шверц, нека повели тоа и да го докаже, а во спротивно сè друго се тенденциозни обвинувања, кои сега пред избори се нормална работа.

Интересен е фактот дека досега никој официјално не се обратил до Антикорупциската комисија во однос на шверцот на цигари.

"И ние сме сведоци дека во Собранието, на пример, 'летаат' изјави во врска со шверцот на цигари, наводно се најавува постоење на одредени документи, но засега до нас никој не поднел барање за ние да преземеме истрага", вели претседателот на оваа Комисија, Михајло Маневски.

ПАРТИИТЕ ИГРААТ

Во Царинската управа воопшто не се изненадени од ваквите партиски обвинувања, кои како се приближува терминот за избори се множат како печурки по дожд.

"Истото ова ни се случува пред секои избори, па и овие не се исклучок. Нашиот став е јасен, ако некој тврди дека има шверц, нека повели да докаже. Во спротивно, сè друго се тенденциозни обвинувања, кои сега пред избори се нормална работа", потенцира Ветеровски.

Во врска со ова и претседателот на Антикорупциската комисија, Михајло Маневски, изјави дека ги проверуваат сите информации во врска со шверцот на цигари, бидејќи сметаат дека е зголемен откако тие се поскапени. Тоа особено се интензивира откако неодамна медиумите повторно ја отворија оваа тема.

"Ќе провериме дали има корупција во институциите кои треба да го спречат шверцот. Засега активно следиме сè

што се случува во врска со ова, но останува фактот дека барем досега никој официјално не се обратил до Комисијата, па ние да отвориме предмет во врска со ова. И ние сме сведоци дека во Собранието, на пример, 'ле-таат' изјави во врска со шверцот на цигари, наводно се најавува постоење на одредени документи, но засега до Антикоруписката комисија никој нема поднесено барање за ние да преземеме истрага", изјави Маневски.

Нула толеранција за организираниот криминал неодамна побара и евродипломатот, Ерван Фуере.

"Секој аспект од активностата кој во себе вклучува организиран криминал и корупција, мора сериозно да се разгледа, сериозно да се адресира од сите државни институции, како на централно, така и на локално ниво", констатира амбасадорот на ЕУ во Македонија.

Меѓутоа, останува фактот дека и евродипломатите во земјава за вакви работи реагираат тогаш кога шверцот со цигари ќе се актуелизира со медиумите, кој како некое правило кај нас се појавува пред секои избори.

Колку за потсетување, во една собраниска расправа пратеничката Силвана Бонева тврдеше дека братот на генералниот секретар на СДСМ, Никола Куркчиев, работел на шверцувана пратка цигари во 1998 година, дека блиски луѓе на Бучковски минатата година имале средба со бугарскиот мафијаш "Докторот", а од овој шверц премиерот на Владата и претседателот на државата си поделиле пет милиони евра.

На ова, во Собранието Бучковски контрираше дека Груевски најмногу карил од шверцот со цигари.

Како и да е, и покрај тоа што минатиот месец од собраниската говорница паднаа тешки обвинувања, потоа работите се притаија како ништо да не било. Ниту еден пратеник не побара од Собранието да се формира комисија за да ги истражи обвинувањата - кој е поголем шверцер, па тврдењата на Бонева и на Бучковски оста-

Само во изминатиов месец царинските контроли открија два поголеми случаи на шверц на цигари. Поточно, во првиот случај, мобилните царинските екипи во близина на Романовце спречија криумчарење на 940.000 парчиња цигари "карелија слим" со вредност од 3.823.243 денари, со вклучени давачки. Цистерната со косовски регистарски таблички била управувана од Р.В. од Пеќ и планирала од граничниот премин Блаце да оди за Благоевград, Бугарија, да натовари дизел гориво. По извршената детаљна контрола од страна на мобилните екипи цигарите биле пронајдени во специјално направен бункер во внатрешноста на цистерната.

Во вториот случај, пет дена подоцна, царински екипи во с. Визбегово спречија криумчарење на 998.000 парчиња цигари "партнер" во вредност од 3.239.338 денари, со вклучени давачки.

Мобилните екипи со асистенција од Алфа единиците од МВР, а по претходно добиен налог од истражен судија, влегоа во сервис во с. Визбегово и затекнаа група од 5 луѓе кои од специјално направен бункер во цистерна со косовски регистарски таблички истовараа пакети со цигари. Цистерната, претходно влезена на граничниот премин Блаце декларирана како празна, била следена од мобилни екипи до наведениот сервис.

Во двата случаја сторителите се од Косово и против нив Царинската управа ќе поднесе кривична пријава до надлежното Основно јавно обвинителство за сторено кривично дело криумчарење, а возилото и цигарите се привремено одземени.

наа во кошот на предизборни афери со кус рок. По сè изгледа дека обвинувањето за шверц со цигари е најлесен политички адут во рацете на политичарите. Очигледно многу поедноставно е да се напаѓаат политичките конкуренти отколку, на пример, да се направи економска програма која ќе ги привлече гласачите.

ЛОБИ ГРУПИ

Генерално гледано, од шверцот на цигари, освен државната каса, се разбира, најзагрозени се увозниците и производителите на цигари. И затоа секогаш кога ќе дојде до опаѓање на продажбата на домашниот пазар тие, по политичките партии, се најгласните во врска со швер-

ЗЛАТКО ВЕТРОВСКИ
- ЦАРИНСКА УПРАВА

цот на цигари. Небаре затоа им е намалена продажбата на цигари. Според Ветровски, за вака мал пазар како македонскиот, клучни се два момента, кои мора секогаш да се имаат предвид. Првиот секако е сè понамалената куповна моќ на македонските граѓани, која во комбинација на сè поригорозните контроли и намалувањето на местата на кои е дозволено пушењето предизвикаа голем број граѓани да ги откажат цигарите.

"Вториот претставува посетата на фри-шоповите, а во овој период имаше три празници, почнувајќи од 8 март, Велигден и Први мај. Па, така доколку, на пример, 20.000 граѓани одат во странство и притоа секој за себе или за близок роднина купи само

по една штека цигари, тоа се 200.000 кутии цигари. По три празници за неполни два месеца тоа е потрошувачка за повеќе од еден месец, што во превод значи пад на домашната потрошувачка. И нормално, во вакви услови производителите и увозниците на цигари си формираат свои лоби групи, кои се протегаат дури и до Собранието, па затоа од говорницата можат да се слушнат секакви изјави во врска со шверцот. А, тука секако се и 'легалните' шверцери како, на пример, оние од Крива Паланка, кои за некоја скромна егзистенција секојдневно ја минуваат македонско-бугарската граница и легално од фри-шоповите дневно внесуваат по една штека, која завршува на пазарите во Македонија", објаснува Ветеровски.

ЕВРОПСКИ ПРОПИСИ

Вакви случаи на шверц не се непознати ниту за западните земји, а според некои неофицијални проценки, во земјите на Европската унија стапката на шверцувани цигари изнесува меѓу 12 и 15 отсто, што секако дека е голема бројка ако се има предвид нивниот повеќемилионски пазар.

"Како потврда за ова може да послужи примерот со Солун, каде секој наш граѓанин може при посетата на пазарот во овој град меѓу тезгите со риба да види како се продаваат секакви видови шверцувани цигари по поевтини цени", потенцира Ветеровски.

Но, проблемот со намалувањето на потрошувачката на цигари може да биде и уште поизразен во следниот период, зашто со нашето приближување кон ЕУ царините на цигарите ќе мораат да се доведат на европско ниво.

"Ние во процесот на хармонизација со Европската унија имаме обврска стапките на царинска заштита да се високи како во нивните земји, што во практиката ќе предизвика зголемување на минималните стапки на акциза, кои се применуваат на цигарите. Како ќе се движи нашето пристапување во европското семејство, така ќе

се зголемуваат акцизите, а согласно тоа ќе се намалува трошењето на цигарите поради нивната повисока цена. И тука најзагрозени ќе бидат производителите и увозниците на цигари, па повторно ќе се соочиме со лавина обвинувања дека шверцот е во подем и слично", истакнува Ветеровски.

Наспроти ова, деновиве Владата најави дека ќе ги поевтини цигарите за да се справи со шверцот. А тука се поставува прашањето: за кој шверц мисли Владата?

Кога на почетокот од годинава ги воведо новите давачки таа категорично тврдеше дека тие нема да го поттикнат шверцот на цига-

ри и да ги намалат приходите во Буџетот. Дури се велеше спротивното. Дека со зголемените цени ќе се подобриле здравствените услуги, а плус ќе имало и дел за производителите на тутун. Затоа поевтинувањето на цигарите не може да се сфати никако поинаку освен како факт дека тоа е само итар потег со добро пресметани маркетиншки предизборни ефекти. И толку. Шверцот на цигари не цути само поради давачките, ниту може да се елиминира со намалување на даноците. Зашто, шверцот на цигари отсекогаш постоел, постои и секогаш ќе го има, како кај нас, така и во странство. Умешноста е во тоа шверцот да се стави во реално подносили рамки, а затоа за негово сузбивање владите во западните земји спроведуваат низа системски акции (во координација со повеќе државни органи). Но, тука е македонскиот проблем. Царината, инспекторите од Управата за јавни приходи, полицијата и пазарната инспекција, кои се надлежни за ова, треба да почнат системски да ги извршуваат своите обврски. Тие сега не го прават тоа. Ако се обратите во УЈП, оттаму ќе ве информираат дека Управата не била надлежна за уличните продавачи и ги контролирала само регистрираните даночни обврзници. Пазарната инспекција, пак, ќе ве убедува дека не била надлежна зашто за акцизна стока, како што се цигарите, биле задолжени само даночните инспектори. Од друга страна, пак, полицијата немала право да ги санкционира шверцерите, бидејќи таа можела да им асистира на инспекторите од УЈП и од пазарната инспекција само ако ја повикаат. И сè така во круг. А додека се најде надлежниот ќе поминат изборите. Потоа ништо нема да биде како во кампањата. Оние кои ќе победат нема ниту да го спомнуваат шверцот и ќе се однесуваат како ништо да не ветице во врска со неговото сузбивање. А оние кои ќе изгубат, разочарани од поразот, ќе се повлечат од медиумскиот живот. И полека ќе подготвуваат нови обвинувања за шверцот. За да им се најдат пред следните избори.

КАЈМАКОТ ОД "ДИМОТ" ВО ДРЖАВНИОТ ЦЕБ

Тутунарите, производителите, дистрибутерите и продавачите на цигари во земјава од цената на цигарите, кои граѓаните ја плаќаат, едвај добиваат третина. Од останатите околу две третини од цената, која за кутија цигари ја плаќа пушачот, се пари кои производителот ги платил на државата по различни основи. Ова во буквален превод значи дека доколку една кутија цигари во продавница чини 60 денари, само 20 денари се одвојуваат за производителите и за трговците со цигари, додека останатите 40 денари се слеваат во државната каса или во некои нејзини институции преку акцизата, Данокот на додадена вредност и средствата кои се користат за други потреби. Така, 18 отсто или 9,15 денари од тие 60 денари се пари за ДДВ. За секоја кутија цигари се плаќа акциза во вредност од 34 отсто од малопродажната цена, или околу 20 денари. Покрај ова, постои друга давачка како фиксна акциза или 1,4 денари за кутија цигари. Еден денар од кутија се одделува за екологија, пет за здравство и три денари за земјоделство. За увозните цигари, фиксната акциза е 16 денари од кутија, а се плаќа и по 19 отсто од малопродажната цена на секоја кутија. Сè на сè земено, не е тешко да се заклучи кој профитира од маката на тутунарите.

